

Nelze vypověděti ze země (§§y 25, 249 tr. zák.) cizince, který tu žije již mnoho let (20), má tu rodinu a nespáchal zločin z pohnutek nízkých a nečestných.

(Rozh. ze dne 25. září 1926, Zm II 315/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku porotního soudu v Brně ze dne 21. května 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podvodu podle §u 170 tr. zák., vyhověl však odvolání obžalovaného z výroku o vypovězení z veškerého území Československé republiky a výrok ten zrušil. V otázkách, o něž tu jde, uvedl v

d ů v o d e c h :

Důvod zmatečnosti čís. 6 §u 344 tr. ř. shledává zmateční stížnost v tom, že nebylo podkladu pro hlavní otázku, pokud v ní uvedeno, že obžalovaný zapálil svůj majetek úmyslně, »aby lstivým předstíráním nezaviněného požáru uvedl pojišťovací společnost M. v omyl, jímž tato na svém majetku škodu vyšší 2.000 Kč, totiž nejméně 35.000 Kč utrpěti měla.« Zmateční stížnost shrnuje dotyčné své podrobné vývody v námitku, že hlavní otázka, sepsaná v naznačeném směru podle obžaloby, je »neosvědčená, nedokázaná, ba dokonce nedokazovaná, nezjištěná«, že tudíž podle předpisu §u 318 tr. ř. byla dána nesprávně. Námitka je zřejmě bezdůvodna. Podle výslovného předpisu §u 318 tr. ř. má hlavní otázka směřovati k tomu, zda je obžalovaný vinen, že se dopustil činu, jenž je základem obžaloby. Zásadně má se tudíž hlavní otázka přimykati k obžalobě a to zejména i co do skutkových okolností, tvořících její věcný podklad. Porotnímu soudu nepřísluší zkoumati, zda tyto skutkové okolnosti jest pokládati za prokázané výsledky trestního řízení či nikoli, neboť tím by si osoboval právo, které spadá výhradně do oboru působnosti porotců (§§y 313, 326 tr. ř.). O výjimečný případ §u 337 tr. ř. se tu nejedná. Netřeba se tudíž zabývati podrobně vývody, jimiž se zmateční stížnost snaží dovoditi, že nebyl průvodním řízením zjištěn ba ani prý zjišťován podvodný úmysl obžalovaného, zejména jeho úmysl poškoditi pojišťovnu M., ani nebylo dokázáno, že od pojišťovny žádal náhradu škody a se jí na pojišťovně domáhal.

Odvolání obžalovaného z výroku o vypovězení z veškerého území Československé republiky bylo vyhověti, neboť obžalovaný, který tu žije již asi 20 let, nespáchal — jak porotci uznali — čin z pohnutek nízkých a nečestných a jevil by se tento trest zejména vzhledem k nevinné rodině, pozůstávající z manželky, která pochází z tuzemska a dvou dětí dosud školou povinných za nynějších poměrů příliš krutým.

Čís. 2489.

Trestání válečné lichvy (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

Při posuzování otázky přemrštěnosti ceny (nájemného) jest přihlížeti ke všem majetkovým prospěchům, jež pachatel požadoval kromě ceny nebo nájemného.

Soud uvažuje o otázce zřejmě přemrštěnosti podle volného uvážení, třebaš si znalecká dobrozdání odporovala, aniž by musel postupovati podle §u 126 tr. ř. (§ 24 b) zákona).

Subjektivní skutková podstata §u 8 zákona vyžaduje úmyslné požadování takového nájemného, o němž požadující jest si vědom, že vybočuje z mezí toho, co jest dovoleno, a to za využití mimořádných poměrů vyvolaných válkou.

(Rozh. ze dne 29. září 1926, Zm I 421/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Chebu ze dne 4. června 1926, jímž stěžovatelé byli uznáni vinnými přečinem předražování podle §u 8 odst. druhý zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil k opětovnému projednání a rozsouzení témuž sborovému soudu první stolice.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost obžalovaných uplatňuje toliko zmatky §u 281 čís. 4, 5 tr. ř. Onen zmatek spatřuje v tom, že zamítnuty byly jako nerozhodné návrhy obhajoby: a) na výslech třetího znalce za účelem odstranění rozporů mezi posudky obou dosud slyšených znalců o přiměřenosti nájemného, b) na výslech svědkyně Kateřiny H-ové o tom, že skutečně od obžalovaných obdržela 1.000 Kč v náhradu za pronájem jí ušlou posluhu a zpropitné. Pokud jde o výtku pod a), nelze ji shledati odůvodněnou. Jest sice pravda, že posudky obou vyslechnutých znalců se od sebe značně odchyľují jak v jednotlivostech, tak i ve výsledku, zejména pokud jde o pronájem místnosti Mině A-ové. Příčinu toho právem shledává zmateční stížnost v tom, že znalec P. podle svého povolání hleděl na věc spíše s hlediska pronájemce, kdežto znalec O. posuzoval otázku spíše s hlediska nájemců. Z ustanovení §u 24 b) zákonem ze dne 25. dubna 1924, čís. 80 sb. z. a n. novelisovaného zákona o trestání válečné lichvy, čís. 568 sb. z. a n. z roku 1919, jež shodně s §em 18 mezitím zrušeného zákona ze dne 17. října 1919, čís. 567 sb. z. a n. o soudech lichevních upravuje způsob zjištění přemrštěnosti požadovaného nájemného, však zřejmě vyplývá, že znalecký posudek nemá ve věcech lichevních toho významu, jako v obecním trestním řízení. Ono ustanovení přikazuje zjištění přemrštěnosti požadované ceny nebo nájemného rozhodnutí soudu podle volného uvážení všech okolností. Při posuzování této otázky jest přihlížeti ke všem majetkovým prospěchům, jež pachatel kromě ceny nebo nájemného požadoval, sobě neb jinému dal poskytnouti nebo slíbiti. Soudu ovšem není bráněno, by nepoužil ku své orientaci o poměrech jemu snad méně běžných i výsledku znaleckého. Avšak této

orientaci je nepochybně, ba ještě snad účelněji poslouženo posudky, které s obou stanovisek v úvahu přicházejících osvětlují otázku, o níž jde. Nějakých dalších pokusů, jak je uvádí § 126 tr. ř. za tím účelem, by odchylné posudky pokud možno uvedeny byly v soulad nebo pochybnosti odstraněny, s hlediska §u 24 b) lichevního zákona netřeba, kdyžtž o zřejmé přemrštěnosti rozhodovati má volné uvážení soudu. Patrně má zákon na zřeteli jednak, že přemrštěnost musí býti zřejma, jednak že jde o poměry denního života, každému soudci podle vlastních životních zkušeností více méně běžné. V souzeném případě soud nepřehlédl rozporu mezi posudky obou znalců, nýbrž v rozsudku se jimi zevrubně zabýval, odvodil však z nich sám závěry podle volného uvážení všech okolností, jak to zákon předpisuje. Nelze proto spatřovati zmatku v tom, že soud zamítl návrh na výslech třetího znalce.

Jinak má se věc s výtkou pod b). Soud nalézací odepřel navrženým výslechem zjišťovati, zda obžalovaní skutečně zaplatili, jak tvrdili, 1.000 Kč pokojské v náhradu za ušlý výdělek, jež si na nájemné započítali, zaujav stanovisko, že není přípustno, by obžalovaní napočítávali na nájemné výlohy, které byli učinili o své újmě. Budiž ponecháno stranou, pokud toto odůvodnění jest udržitelným. Soud však přehlíží, že otázka, zda obžalovaní skutečně 1.000 Kč pokojské v náhradu vyplatili, může míti, i když započítání do nájemného nebylo objektivně oprávněno, význam již pro otázku kvalifikace skutku na přečin, již opírá soud o výši neoprávněného zisku 1.000 Kč převyšující. Soud ovšem nevyslovuje se v rozsudku o tom, jaké nájemné sám by pokládal za přiměřené, nýbrž poukazuje jen na číslice tím i oním znalcem přiměřenými označené. Tu však rozpětí mezi nájemným od Miny A-ové požadovaným 15.000 Kč a nejvyšším nájemným 13.000 Kč, jak je znalec P. označil za přípustné, není tak velké, že by 1.000 Kč nemohlo padati pro rozhodnutí věci na váhu, to tím spíše, ani se obžalovaní dovolávali i jiných okolností, tak zejména směrnic, vydaných spolkem majitelů domů v M. L. pro pronájem pokojů, podle nichž při určování nájemného postupovali, a podle nichž by nájemné dostoupilo prý výše ještě značnější, než sami požadovali. Zejména nelze však s hlediska subjektivního provinění přisvědčiti soudu, že by okolnost, o níž důkaz pod b) byl nabídnut, byla bezvýznamnou. Soud dospěl k odchylnému závěru nepochybně proto, že se otázkou subjektivního zavinění obžalovaných — alespoň pokud vyplývá z písemného vyhotovení rozsudku — vůbec nezabýval. Subjektivní zavinění spatřovati jest v případě §u 8 lichevního zákona, o nějž tu jde, v úmyslném požadování takového nájemného, o němž požadující jest si vědom, že vybočuje z mezí toho, co jest dovoleno, a to za využití mimořádných poměrů válkou vyvolaných. Po této stránce obsahují důvody rozsudku ne sice přesné zjištění zlého úmyslu obžalovaných, ale přec alespoň poukaz na takový úmysl; onu stránku — úmyslné požadování vědomě přemrštěného nájemného — nechává však rozsudek úplně stranou. Tato vada rozsudku, která by sama o sobě musila míti v zápětí jeho zrušení, nebyla ovšem zmatečnými stížnostmi přímo uplatňována. Proto však tím tížeji padají na váhu ony výtky, které se nepřímou mohou subjektivní stránky dotýkati. K těm náleží, jak dovoděno, výtka

výše pod b) zmíněná. Ovšem dotýká se tato sama o sobě jen pronájmu místnosti Míne A-ové, ne též pronájmu Sáli L-ové. Jelikož však rozsudek oba tyto případy jednotně řeší, ježto dále při tomto pronájmu je rozdíl mezi nájemným požadovaným a znalci za přemrštěné označeným poměrně nepatrný (500 Kč), takže otázka vědomí přemrštěnosti požadovaného nájemného, v rozsudku pominutá, je tím pochybnější, nelze předem vyloučiti, že by nalézací soud i v případě Sáli L-ové byl zlý úmysl obžalovaných neshledal, kdyby jej byl v případě Míny A-ové vyloučil, a nutno pokládati výtku rozsudku ve příčině pronájmu posléze uvedeného oprávněnou a rozsudek odsuzující i v případě prvého otřeseným. S téhož hlediska — otázky subjektivního provinění — oprávněnou jest též výtku zmatečnosti podle §u 281 čís. 5 tr. ř. pro neúplnost, poněvadž rozsudek v důvodech úplně pominul zabývá se oněmi směrnici pro pronájem bytů v M. L., spolkem majitelů domů vydanými, jichž se obžalovaní při hlavním přelíčení na svou omluvu výslovně dovolávali. Neboť jest na snadě, že směrnice ty mohly míti vliv na vědomí přemrštěnosti požadovaného nájemného obžalovanými, zejména když, jak i sám rozsudek na to poukazuje, též výpočet rentability na nájemné v požadované výši snad poukazoval. Aniž proto třeba zabývá se dalšími rozsudku podle §u 281 čís. 5 tr. ř. vytýkami vadami, bylo rozsudek již pro ony vady zrušiti jako zmatečný, to s přivolením generální prokuratury a za ostatních předpokladů §u 5 novely k tr. řádu ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. z roku 1878 již v sedění neveřejném, a vrátiti spisy témuž soudu první stolice k opětnému projednání a rozhodnutí.

Čís. 2490.

Třebas mylný, však chováním napadené vyvolaný předpoklad mužův, že odpor ženy proti jeho smilnému útoku není vážným, vylučuje zlý úmysl (vědomí protiprávnosti) ve smyslu §u 93 tr. zák. (§ 2 e) tr. zák.).

(Rozh. ze dne 29. září 1926, Zm II 354/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl v neveřejném zasedání zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jako nalézacího soudu v Mor. Ostravě ze dne 4. června 1926, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle §u 93 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znova projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnosti, jež uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 4, 5, 9 a) §u 281 tr. ř., dlužno přisvědčiti. Odůvodněna jest především stížnost, pokud s hlediska čís. 4 §u 281 tr. ř. brojí proti tomu, že zamítnut byl nalézacím soudem průvodní návrh obhájce při hlavním přelíčení,